

Nr 85.

Ankom till riksdagens kansli den 5 april 1946 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till barnavdelningar vid lasarett m. m. jämte i ämnet väckt motion.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 143 och 144) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna dels till Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. ett reservationsanslag av 300 000 kronor, dels ock till Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 84, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 22 februari 1946, föreslagit riksdagen att dels godkänna de ändrade grunder för statsbidrag till barnavdelningar vid lasarett, som av departementschefen förordats, att tillämpas från och med den 1 juli 1946, dels ock under femte huvudtiteln för budgetåret 1946/47 anvisa till Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. ett reservationsanslag av 300 000 kronor och till Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

För ifrågavarande båda ändamål äro i riksstaten för innevarande budgetår upptagna två anslag å respektive 300 000 kronor och 400 000 kronor.

Gällande statsbidragsgrunder återfinnas i två kungörelser av den 20 juli 1939, den ena (nr 537; ändrad 271/1942) avseende byggnadsbidrag och den andra (nr 538; ändrad 385/1940 och 272/1942) avseende driftbidrag.

I skrivelse den 29 november 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag om ändring av ifrågavarande bidragsgrunder. Härjämte har styrelsen i skrivelser den 31 augusti och den 22 oktober 1945 ävensom i förenämnda skrivelse den 29 november 1945 framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett och till bidrag till driften av sådana avdelningar.

Över medicinalstyrelsens förslag till ändring av bidragsgrunderna ha *statskontoret* samt *svenska landstingsförbundet* och *svenska stadsförbundet* avgivit yttranden.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett må för närvarande sammanlagt utgå för högst två vårdplatser på varje 10 000-tal av sjukvårdsområdes invånare. I fråga om statsbidrag till driften av dylika barnavdelningar finnes en liknande kvotföreskrift. Där barnavdelning regelmässigt mottager barn från annat sjukvårdsområde än det inom vilket den är belägen, må dock driftbidrag utgå för det ytterligare antal vårdplatser, som Kungl. Maj:t på därom gjord framställning kan finna skäl medgiva.

Dessa statsbidragsbestämmelser, vilka tillkommo genom beslut vid 1939 års lagtima riksdag, vilade på en av medicinalstyrelsen vid nämnda tidpunkt gjord uppskattning av vårdplatsbehovet på medicinska barnavdelningar. Redan vid förslaget framläggande för riksdagen uttalade föredragande departementschefen tvivel om att kvotbegränsningen gäve ett fullt tillfredsställande uttryck för vårdplatsbehovet inom landet. Enligt hans mening innebure förslaget en första utbyggnadsetapp i avbidan på att ytterligare erfarenhet vunnits om platsbehovet. Från medicinalstyrelsen föreligger nu förslag om en sådan uppmjukning av ifrågavarande spärr, att statsbidraget för såväl uppförande som drift av barnavdelningar skall kunna utgå för en plats på 2 500 invånare, d. v. s. för dubbelt så många platser som för närvarande. Vidare ha 1941 års reumatikervårdssakkunniga i sitt i fjol avgivna betänkande om reumatikervårdens utbyggnad föreslagit, att kvotbegränsningen helt slopas. En ändring i sistnämnda riktning har tidigare ifrågasatts av medicinalstyrelsen, som dock numera funnit sig icke böra förorda en dylik åtgärd, innan ytterligare erfarenheter inhämtats.

Jag delar medicinalstyrelsens och nämnda sakkunnigas uppfattning, att den nuvarande relativt snäva kvotbegränsningen icke längre bör bibehållas. Redan den under tiden efter de nuvarande bidragsreglernas tillkomst starkt stegrade nativiteten giver vid handen, att behovet av vårdplatser väsentligt ökat. Såsom medicinalstyrelsen framhållit lärer vidare tillämpningen av bestämmelserna om statsbidrag till psykisk barn- och ungdomsvård komma att medföra, att de medicinska barnavdelningarna i större utsträckning än som för närvarande är fallet komma att anlitas för vård av barn, som lida av psykiska rubbningar. Även en mera intensifierad vård av för tidigt födda barn — befolkningsutredningen har framlagt förslag därom, vilket mött allmänt gillande i remissyttrandena över förslaget — kräver utrymmen på barnavdelningarna. Såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen är läget i fyra landstingsområden redan sådant, att behov av en omedelbar utbyggnad av barnavdelningar utöver den fastställda kvoten föreligger.

För egen del anser jag i likhet med medicinalstyrelsen försiktigheten bjuda att man icke nu helt släpper kvotregeln. För en avbidande hållning talar även den omständigheten, att i flertalet landstingsområden, däribland samtliga i Norrland, en större eller mindre marginal finnes, innan de nu gällande kvottalen uppnås.

På grund av vad sålunda anförts är jag beredd att förorda en sådan ändring i bestämmelserna om byggnads- och driftbidrag, att statsbidrag må utgå för högst en vårdplats på varje tal av 2 500 av sjukvårdsområdes invånare. Av medicinalstyrelsen i övrigt ifrågasatt ändring av grunderna för dessa statsbidrag torde icke för närvarande böra vidtagas.

De nya statsbidragsgrunderna torde böra vinna tillämpning från och med

den 1 juli 1946. Det synes dock böra föreskrivas, att landsting eller stad utanför landsting må för byggnads- eller ändringsarbeten, som påbörjats före nämnda dag men efter 1945 års utgång, erhålla bidrag enligt de nya grunderna.

Såsom förut nämnts har medicinalstyrelsen under förutsättning av bifall till sitt förevarande förslag uppskattat anslagsbehovet för bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. för nästa budgetår till i runt tal 650 000 kronor. Mot denna uppskattning synes i och för sig intet vara att erinra. Man torde emellertid få räkna med att ännu rådande brist på byggnadsmaterial och andra omständigheter kan komma att medföra, att vissa av de planerade byggnadsföretagen icke komma till utförande under nästa budgetår. Jag anser mig därför kunna förorda, att anslaget för nästa budgetår begränsas till ett belopp av 300 000 kronor. Det är min avsikt att vid sidan härav äska medel för hithörande ändamål å allmän beredskapsstat för nästa budgetår.

Anslagsbehovet för bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. har av medicinalstyrelsen — under nyss angiven förutsättning — för nästa budgetår ansetts kunna beräknas till i runt tal 500 000 kronor. Denna uppskattning, som i förhållande till innevarande budgetårs anslag innebär en höjning med 100 000 kronor, synes mig kunna godtagas.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *G. Kempe m. fl.* väckt motion (II: 411), vari hemställts, att kvotbegränsningen för erhållande av statsbidrag till byggande och drift av barnavdelningar vid lasarett helt skall slopas.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet. Den nuvarande relativt snäva kvotbegränsningen av statsbidragen har departementschefen ansett icke längre böra bibehållas. Försiktigheten har emellertid ansetts bjuda, att man icke nu helt släpper kvotregeln. I stället föreslås densamma tills vidare uppmjukad så, att statsbidrag skall kunna utgå till dubbelt så många platser som för närvarande. Utskottet ansluter sig till departementschefens och medicinalstyrelsens uppfattning i denna fråga och är alltså ej berett tillstyrka förslaget i motionen II: 411, att all kvotbegränsning redan nu skall slopas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 411 godkänna de ändrade grunder för statsbidrag till ifrågavarande barnavdelningar, som förordats i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 22 februari 1946, att tillämpas från och med den 1 juli 1946;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa

a) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* ett reservationsanslag av 300 000 kronor;

b) till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

Stockholm den 5 april 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 86.
